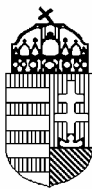

Országos Atomenergia Hivatal

a

NUKLEÁRIS BIZTONSÁGI SZABÁLYZATOK
1. sz. kötetéhez tartozó

1.9. sz. Irányelv

**Atomerőművi rendszerelemek
üzemeltetésének engedélyezési
dokumentációja**

Verzió száma:

2.

2000. június

ELŐSZÓ

Az 1996. évi CXVI. törvény, az új atomtörvény 1997. június 1-én lépett hatályba, amivel elkezdődött az új nukleáris biztonsági szabályozási rendszer bevezetése. Ez a rendszer a törvény végrehajtását szolgáló jogszabályok kiadásával és hatályba lépésével válik teljessé és kerülhet a gyakorlatban alkalmazásra. A nukleáris biztonság szabályozási rendszerének hierarchiája a következő:

1. A legfelső szintet az *atomtörvény* képviseli.
 2. A következő szintet alapvetően a törvény végrehajtására kiadott *két kormányrendelet* alkotja. A 87/1997. (V. 28.) Korm. rendelet az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) jogállását, míg a 108/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet az OAH nukleáris biztonsággal összefüggő hatósági ügyekben lefolytatott eljárásainak általános szabályait határozza meg.
 3. A jogi szabályozás harmadik szintjének a 108/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet mellékleteit, az öt nukleáris biztonsági szabályzatot lehet tekinteni, melyek közül négy az atomerőművekre, az ötödik pedig az oktató és kutató atomreaktorokra szabja meg a konkrét nukleáris biztonsági követelményeket. Ezekről a követelményektől eltérni csak a kormányrendeletben foglaltak szerint lehet. A jogszabályban elrendelt kötelező szabványok alkalmazására, a velük kapcsolatos felmentések beszerzésére vonatkozó más, miniszteri rendeletekben foglalt előírásokat szintén be kell tartani.
 4. Azt, hogy a szabályzatokban meghatározott követelmények teljesítésére milyen módszert ajánl az eljáró hatóság, a szabályozás következő szintje, az egyes szabályzatokhoz kapcsolódó *irányelvek* tartalmazzák. Ezeket az irányelveket az OAH főigazgatója adja ki, és a tapasztalatok felhalmozódásával időszakosan módosításra és újra kiadásra kerülnek. Az irányelvektől történő eltérés esetén - ami megengedett - bonyolultabb tevékenységet igényel az ügyek elbírálása, ami az ügyintézési idő növekedéséhez vezethet. Ezért a hatóság az irányelvekben foglalt ajánlások minél teljesebb követését ösztönzi és támogatja.
 5. A leírt általános jellegű szabályozásokon túlmenően *egyedi hatósági előírások, állásfoglalások* is vonatkozhatnak konkrét berendezésekre, tevékenységekre, eljárásokra. Ezek körébe tartozik *mértékadó szabványok* meghatározása is.
 6. A felsorolt szabályozásokat magától értetődően kiegészítik az engedélyesek, illetve más, a nukleáris energia alkalmazásában közreműködő szervezetek (tervezők, gyártók, stb.) belső szabályozási dokumentumai, amelyeket a minőségbiztosítási rendszerükkel összhangban készítenek és tartanak karban.
- Az irányelvek alkalmazása előtt mindig győződjön meg arról, hogy a legújabb, érvényes kiadást használja-e. Az aktuális érvényes irányelveket az Internet <ftp://www.haea.gov.hu/jogszabalyok/> cím alatt az *iranyelvek.zip* állományban találja meg.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	2
1.1. Az irányelv tárgya és célja	2
1.2. Az irányelv hatálya	2
1.3. Vonatkozó jogszabályok	2
2. AZ IRÁNYELV AJÁNLÁSAI	3
2.1. Az üzemeltetési engedélyezési eljárás	3
2.1.1. <i>Új rendszerelem beépítését, felszerelését követő üzemeltetési engedélyezési eljárás</i>	3
2.1.2. <i>Átalakított rendszerelem üzemeltetési engedélye</i>	4
2.2. Az üzemeltetési engedély megadására irányuló kérelem megalapozása	4
2.2.1. <i>Az üzemeltetési engedély megadására irányuló kérelem megalapozására vonatkozó általános ajánlások</i>	4
2.2.2. <i>Az üzemeltetési engedély kérelmet megalapozó dokumentáció fejezetei</i>	5
2.2.2.1. Dokumentáció-jegyzék	5
2.2.2.2. Műszaki biztonsági megalapozás	5
2.2.2.3. Üzembe helyezési program, funkciópróbák	6
2.2.2.4. A rendszerelem üzemeltetéséhez szükséges kezelési, ellenőrzési és karbantartási utasítások	7
2.2.2.5. Megvalósulási dokumentáció	7

1. BEVEZETÉS

1.1. Az irányelv tárgya és célja

Az Országos Atomenergia Hivatal nukleáris biztonsággal összefüggő hatósági ügyekben történő eljárásáról szóló 108/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet 4. § (2) bekezdése előírja a nukleáris rendszerlemek üzemeltetésének hatósági engedélyezési kötelezettségét.

Az üzemeltetési engedély hatályát, érvényességét, valamint a megadására irányuló kérelem tartalmi követelményeit a rendelet 3. § (1) bekezdés alapján mellékletként kiadott szabályzatok (NBSZ) 1. kötetének 3.6. része határozza meg.

Jelen dokumentum az engedélyezési dokumentáció összeállítására vonatkozó irányelveket fogalmazza meg.

Az irányelvnek nem tárgya a fent hivatkozott rendeletben megjelölt egyéb engedélyfajták megadására irányuló kérelem megalapozásához szükséges dokumentumok köre.

Az irányelv célja, hogy - ajánlásokat adva az üzemeltetési engedélyezési dokumentáció összeállításához - egyértelművé tegye az üzemeltetési engedélykérelem megalapozásával kapcsolatos hatósági elvárásokat, és ezzel elősegítse a jogszabályban előírt engedélyezési eljárás lefolytatása során az érvényes előírásokban meghatározott nukleáris biztonsági kritériumok teljesülésének, az alkalmazott műszaki megoldások megfelelő voltának nukleáris biztonsági szempontból történő felülvizsgálatát.

1.2. Az irányelv hatálya

Az irányelv hatálya alá tartoznak az atomerőmű 1., 2. és 3. biztonsági osztályba sorolt rendszerlemei, a nukleáris fűtőelemek kivételével.

1.3. Vonatkozó jogszabályok

- 1957. évi IV. törvény az államigazgatási eljárás általános szabályairól
- 1996. évi CXVI. törvény az atomenergiáról
- 108/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet az OAH eljárásáról a nukleáris biztonsággal összefüggő hatósági ügyekben

2. AZ IRÁNYELV AJÁNLÁSAI

2.1. Az üzemeltetési engedélyezési eljárás

Az engedélyezési eljárás célja, hogy a Hatóság - a független állami felügyelet részeként - az érvényben levő előírásokban meghatározott nukleáris biztonsági kritériumok teljesülését ellenőrizze a nukleáris létesítmény biztonsági osztályba sorolt rendszerlemeinek üzembe helyezése és üzemeltetése során. A Hatóság felülvizsgálatának célja tehát, hogy - nukleáris biztonsági szempontból - csak megfelelő eljárások, módszerek, technológiák kerüljenek alkalmazásra, megfelelő minőségbiztosítás mellett.

Az engedélyezési eljárás során a Hatóság a kérelem megalapozására benyújtott dokumentációt a fenti szempont szerint vizsgálja.

Rendszerlem üzemeltetési engedélyezési eljárásának lefolytatása alapvetően két, némileg eltérő esetben válhat szükségessé:

- valamely új rendszerlem beépítését, felszerelését követően, vagy
- egy korábban már üzemben volt rendszerlem hatósági engedély alapján végrehajtott átalakítását követően.

2.1.1. Új rendszerlem beépítését, felszerelését követő üzemeltetési engedélyezési eljárás

Összetett funkciópróbák, üzembe helyezési program esetén, illetve ha azok eredményének hatósági felülvizsgálata szükséges, akkor a Hatóság meghatározott időre szóló üzemeltetési engedélyt ad. Az üzemeltetési engedély megújítása az eredmények benyújtását és Hatóság által történő elfogadását követően történik. (NBSZ 1. kötet 3.024. pont)

A Hatóság a rendszerlem és az engedély szerinti tevékenység sajátosságait figyelembe véve eseti mérlegeléssel szabja meg az üzemeltetési engedély érvényességét. (NBSZ 1. kötet 3.025. pont)

A biztonsági osztályba tartozó atomerőművi nyomástartó edények és csővezetékek esetében az üzemeltetési engedély kiadásának és érvényben maradásának feltétele, a Hatóság részéről elfogadott szervezet által elvégzett, érvényes és sikeres biztonságtechnikai vizsgálatok megléte. (NBSZ 1. kötet 3.026. pont)

Új atomerőművi bloknál a rendszerlemek üzemeltetési engedélyének kiadása - amennyiben a Hatóság másként nem rendelkezik - a létesítmény szintű üzemeltetési engedéllyel együtt történik. (NBSZ 1. kötet 3.002. pont)

Új létesítmény esetén az üzembe helyezési programban előírt funkciópróbák, üzembe helyezési próbák jegyzőkönyvét a Hatóság részére 5 napon belül meg kell küldeni.

2.1.2. Átalakított rendszerlem üzemeltetési engedélye

A Hatóságnak az elvi átalakítási engedélyben kell rendelkeznie arról, hogy az átalakítás megvalósítása miatt a rendszerlem üzemeltetési engedélyét meg kell-e újítani. Az üzemeltetési engedély megújítását elő kell írni, amennyiben a korábbi üzemeltetési engedélybe foglaltak módosítása szükségessé válik (NBSZ 1. kötet 4.007. pont).

Az üzemeltetési engedély megújítása - amennyiben a Hatóság másként nem rendelkezik - az átalakítást követően kiadandó (új) üzemeltetési engedélyben történik (NBSZ 1. kötet 4.008. pont).

Az engedély birtokában a rendszerlem – a jogszabályokban előírt egyéb engedélyek megléte esetén – az abban meghatározott feltételekkel és ideig tartható üzemben. (NBSz. 1. kötet 4.023. pont)

A kiadott (új) üzemeltetési engedélyérvényessége az eredeti üzemeltetési engedélyben meghatározott üzemeltetési időszak visszamaradó részénél nem lehet hosszabb. (NBSz. 1. kötet 4.024. pont)

2.2. Az üzemeltetési engedély megadására irányuló kérelem megalapozása

2.2.1. Az üzemeltetési engedély megadására irányuló kérelem megalapozására vonatkozó általános ajánlások

Az üzemeltetési engedély megadásának előfeltétele a vonatkozó szerelési illetve átalakítási engedélyben előírt kötelezések, feltételek teljesítése.

Az engedély kérelem megalapozása az engedélyezési dokumentációban valósul meg.

A nukleáris létesítmény Engedélyesének feladata és felelőssége, hogy a dokumentáció tartalma - az eljárás céljaként megfogalmazottak szem előtt tartásával - biztosítsa a nukleáris biztonsági követelmények teljesülésének egyértelmű megítélését a Hatóság számára.

A Hatóság rendelkezésére kell bocsátani minden olyan, az engedélyezésre benyújtott tevékenységgel kapcsolatos hiteles információt tartalmazó, a kérelem elbírálásához szükséges dokumentumot, mely az érvényben lévő előírások által meghatározott nukleáris biztonsági követelmények teljesülését bizonyítja.

Amennyiben a benyújtott anyag - valamint a Hatóság rendelkezésére álló egyéb információk - alapján nem bírálható el a beadvány, a Hatóság kijelölheti a dokumentáció pontosításra szoruló részeit. Ezért a dokumentáció alábbi felsorolásnak eleget tevő benyújtása nem zárja ki a Hatóság kiegészítést elrendelő intézkedéseit. Ez minden esetben a tényállás tisztázása, a körütekintő és megalapozott döntés meghozása érdekében történik. A felhasznált előírásokat minden esetben pontosan meg kell adni a hivatkozás helyén.

Az engedélyező záradékkal ellátott dokumentációban foglaltaktól biztonsági kihatással járó módon eltérni csak a Hatóság engedélye alapján megengedett. (NBSZ 1. kötet 3.038. pont)

Az engedélyezett dokumentációtól történő, de biztonsági kihatással nem járó eltérést az Engedélyes - az eltérést okozó tevékenység megkezdése előtt - köteles a Hatóságnak bejelenteni. (NBSZ 1. kötet 3.039. pont)

A Hatóság - kompetenciáját érintő módosítás esetén - államigazgatási eljárás keretében határoz annak engedélyezéséről.

Az engedélyezési dokumentációt és mellékleteit 4 példányban, magyar nyelven kell benyújtani. Indokolt esetben - a Hatóság egyetértésével - a dokumentáció idegen nyelven is benyújtható. (NBSZ 1. kötet 3.035. pont)

Lehetőség van korszerű adathordozón történő benyújtására is. (NBSZ 1. kötet 3.036. pont)

2.2.2. *Az üzemeltetési engedély kérelmet megalapozó dokumentáció fejezetei*

2.2.2.1. Dokumentáció-jegyzék

Dokumentáció jegyzéket kell készíteni annak érdekében, hogy a benyújtott dokumentáció kötetei, fejezetei, alfejezetei és mellékletei egyértelműen azonosítható módon hivatkozzanak, az eljárás során hivatkozhatók, a későbbiekben szükségessé váló módosítások megfelelően dokumentálhatók legyenek. A változások nyilvántartására következetes jelölésrendszert kell alkalmazni. A rajzmódosításokat a rajzszám töréssel ellátott rajzokon, a szövegmódosításokat a szövegben az eredeti dokumentum részekről jól megkülönböztethető módon kell feltüntetni.

2.2.2.2. Műszaki biztonsági megalapozás

Az engedély kérelemhez a műszaki biztonságot megalapozó fejezetet kell összeállítani, melyben be kell mutatni:

a) a rendszerlem a tervnek megfelelően készült el

Atomerőművi rendszerlemek üzemeltetésének engedélyezési dokumentációja

- b) a megvalósult állapot összhangban van az érvényes jogszabályokban és a Nukleáris Biztonsági Szabályzatokban előírt követelményekkel, valamint a beépítés helyére és a biztonsági osztályra vonatkozó műszaki és minőségi előírásokkal
- c) a funkciópróbák, illetve üzembe helyezési program alkalmas a rendszerlem terv szerinti megfelelő működésének demonstrálására és értékelésére
- d) a rendszerlem biztonságos üzemeltetéséhez szükséges ellenőrzési és kezelési utasítások alkalmasak a bennük megfogalmazott célok elérésére
- e) a rendszerlem üzemeltetésére előírt üzemeltetési korlátok és feltételek melletti üzemeltetés esetében a létesítmény biztonsága biztosított, továbbá a biztonságos üzemeltetéshez szükséges feltételek teljesülnek.

Átalakítást követő üzembe helyezési engedélyezési eljárásnál az elvégzett vizsgálatok alapján be kell mutatni, hogy

- a) az atomerőművi blokk vagy rendszerlem az átalakítást figyelembe véve a tervnek és a Hatóság által jóváhagyott biztonsági jelentésnek megfelelően működik
- b) a biztonságos üzemeltetéshez szükséges ellenőrzési és kezelési előírások alkalmasak a bennük megfogalmazott célok elérésére
- c) rendelkezésre állnak a rendszerek és a rendszerlemek állapota változásának figyelemmel kíséréséhez és értékeléséhez szükséges kezdeti állapot adatok
- d) a biztonsági jelentésben megfogalmazott üzemeltetési korlátok és feltételek mellett biztosított a biztonságos üzemeltetés
- e) a próbák, és az üzembe helyezési programok eredményei alapján szükségessé vált átalakítások megalapozottak és végrehajtásra kerültek.

2.2.2.3. Üzembe helyezési program, funkciópróbák

A rendszerlem üzembe helyezéséhez elvégezni kívánt tevékenységek felsorolását és ütemezését - a kapcsolódó rendszerek üzemviteli és biztonsági sajátosságaira is figyelemmel - az üzembe helyezési programban kell megadni.

A felszerelt illetve beépített rendszerlem terv szerinti megfelelő működését, üzemelésre való alkalmasságát üzembe helyezési próbák elvégzésével kell bizonyítani.

Annak hatósági elbírálása céljából, hogy az előírányzott próbák alkalmasak és elegendőek-e a rendszerlem megfelelő működésének igazolására, a tervezett funkciópróbákat az üzembe helyezési programban kell feltüntetni.

Az üzemeltetési engedély kérelemben meg kell határozni továbbá:

- az üzembe helyezés során végzendő ellenőrzések körét, a végrehajtás ütemtervét,
- az ellenőrzések dokumentálásának, a dokumentumok archiválásának rendjét, és az ellenőrzést végző szervezetek körét.
- Abban az esetben, ha átalakítási engedély alapján végzett munkák után kerül sor az üzemeltetés megkezdésére, üzembe helyezési és funkciópróba program benyújtására már nincs szükség, mivel azok benyújtása megtörtént az átalakítási engedélyezési dokumentációban. Az üzemeltetési engedély kérelemben az elvégzett funkcióvizsgálatok eredményei alapján az átalakítás megalapozott voltát kell bemutatni.

2.2.2.4. A rendszerlem üzemeltetéséhez szükséges kezelési, ellenőrzési és karbantartási utasítások

Az üzemeltetési engedély kérelemhez - amennyiben szükséges - mellékelni kell az új vagy megváltoztatott kezelési, vizsgálati és karbantartási utasításokat és az üzemeltetés során végzendő ellenőrzések meghatározását is. A Hatóság a kérelem elbírálásakor megvizsgálja ezek alkalmasságát a bennük megfogalmazott célok elérésére, és - amennyiben azt indokoltnak ítéli - a rendszerlem üzemelésének biztonsági kihatását mérlegelve intézkedik az üzemeltetés alatt teljesítendő feltételekről, betartandó korlátozásokról.

2.2.2.5. Megvalósulási dokumentáció

Amennyiben az üzembe helyezést megelőző szerelés során a kiviteli tervektől eltértek, az üzemeltetési engedély kérelemhez csatolni kell a megvalósult állapotot tartalmazó dokumentációt.

Átalakítást követő üzemeltetési engedélyezési eljárás esetén a kérelemhez mellékelni kell a Végleges Biztonsági Jelentés átalakítás miatt szükséges aktualizálását biztosító dokumentumokat is.